

ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО
В ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР
Корпоративно предприемачество
и иновации в публичните
предприятия в България

Благодаря на моето семейство.

*Благодаря на проф. д.н. Цветан Давидков
за подкрепата и безценните насоки.*

*Сърдечни благодарности за интервютата на
д-р Лъчезар Борисов
Ясен Спасов
инж. Йордан Новаков
Александър Михайлов
Венелин Георгиев
доц. д-р Светослав Спасов*

Рая Каназирева

ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО
В ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР
Корпоративно предприемачество
и иновации в публичните
предприятия в България

Научен редактор
проф. д.н. Цветан Давидков

НЕ СЕ ИЗНАСЯ

София • 2024
Университетско издателство „Св. Климент Охридски“

1 93648

658 (0.026.2)

Монографията „Предприемачество в публичния сектор. Корпоративно предприемачество и иновации в публичните предприятия в България“ е сериозен и задълбочен труд, който изследва проявленията на корпоративното предприемачество и иновациите в публичния сектор, и в частност в публичните предприятия в България. Представени са резултатите от проведено собствено изследване сред публични предприятия в България. Авторът систематизира и доразвива съществуващото знание за измеренията на предприемачеството в публичния сектор, на корпоративното предприемачество и иновации в публичните предприятия, като генерира ново знание за техните проявления и характеристики в публичните предприятия от различни сектори в България.

Монографията допринася за разбирането на функционалната динамика на публичните предприятия в България, включително в международен план. Аргументирани са изводи и препоръки, които са и теоретично обосновани, и контекстуално богати. Проучването проправя пътя за бъдещи изследвания, за изготвянето на конкретни управленски политики, за по-нататъшното проучване и усъвършенстване на стратегиите, чрез които могат ефективно да се използват предприемаческият и иновационният потенциал в/на публичните предприятия. Настоящата монография представлява значителен принос към областта на управленските изследвания, особено в сферата на корпоративното предприемачество и иновациите в публичните предприятия, както и в публичния сектор като цяло. Резултатите от изследването могат да се използват от създателите на политики, публичните администратори и мениджърите в публичния сектор, за разработване на политики и стратегии за развитие на иновациите и корпоративното предприемачество в публичните предприятия.

3

м
ф. 2

БИБЛИОТЕКА - УНСС

Инв. №

120000133628

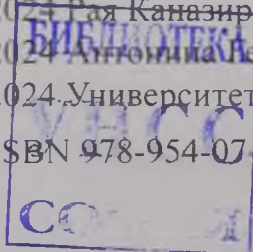
133630

© 2024 Рая Каназирева

© 2024 Ангелина Георгиева, художник на корицата

© 2024 Университетско издателство „Св. Климент Охридски“

ISBN 978-954-07-5868-8

Съдържание

Увод / 11

Първа глава. ТЕОРЕТИЧНИ АСПЕКТИ И ОРИЕНТИРИ / 13

1.1. Корпоративно предприемачество (КП) / 14

1.1.1. Мениджър и/или предприемач / 16

1.1.2. Процесът на предприемачество / 18

1.1.3. Разлики в контекста: корпоративно vs индивидуално предприемачество / 21

1.1.4. Предизвикателства пред корпоративните предприемачи / 25

1.1.5. Контекстът за предприемачество в установената организация / 27

1.1.6. Проявления на корпоративното предприемачество в организацията / 30

1.2. Предприемачество в публичния сектор: възгледи, определения, тенденции и перспективи / 32

1.2.1. Възгледи / 34

1.2.2. Определения за предприемачеството в публичния сектор / 36

1.2.3. Тенденции и перспективи / 37

1.2.4. Предизвикателства пред предприемачеството в публичния сектор / 38

1.2.5. Кой е публичният предприемач / 42

1.2.6. Изследване на възприятията за предприемачество на мениджърите от публичния сектор (*Morris & Jones, 1999*) / 46

1.2.7. Трансформация на управлението в държавните организации / 48

1.3. Предприятия държавна собственост (публични предприятия) / 52

Втора глава. МЕТОДОЛОГИЯ. ОБЗОР НА ПРЕДПРИЯТИЯТА ДЪРЖАВНА СОБСТВЕНОСТ / 56

2.1. Характеристики на качественото изследване / 56

2.2. Методология на изследването / 58

2.3. Изследване на предприятия държавна собственост в България / 61

2.3.1. Цели на изследването / 61

2.3.2. Обект на изследването – държавни дружества в България / 62

2.4. Характеристика на предприятията държавна собственост / 64

2.5. Размер и секторно разпределение на държавните предприятия в 40 страни (OECD, 2017) / 65

2.6. Примери от международната практика с държавни дружества / 67

2.7. Дружествата държавна собственост („публични предприятия“) в България / 72

- 2.7.1. Анализ на нормативно-правната рамка на ПП в България / 73
- 2.7.2. Агенция за публични предприятия и контрол / 77
- 2.7.3. Обобщени данни за публичните предприятия в България / 78

Трета глава. КАЗУСИ. ДИСКУСИЯ / 81

- 3.1. Казус 1: Министерство на икономиката и индустрията / 82
- 3.2. Казус 2: Държавна консолидационна компания / 87
- 3.3. Казус 3: Авионамс / 92
- 3.4. Казус 4: Кинтекс / 99
- 3.5. Казус 5: Национален институт за изследвания и сертификация / 103
- 3.6. Казус 6: Национална електрическа компания / 108
- 3.7. Крос-анализ – тематична дискусия / 116
 - 3.7.1. Иновациите са... / 116
 - 3.7.2. Опит с въвеждането на иновации. Секторни иновации / 118
 - 3.7.3. Корпоративно предприемачество в изследваните организации / 122
 - 3.7.4. Какво помага и какво пречи на КП и иновациите / 130
 - 3.7.5. Роля на Закона за публичните предприятия (ЗПП) / 134
 - 3.7.6. Перспективи за развитие на публичните предприятия / 136
 - 3.7.7. Обобщение / 138

ЗАКЛЮЧЕНИЕ / 140

ЛИТЕРАТУРА / 142

ПРИЛОЖЕНИЯ / 157

Приложение 1. Въпросник за интервю / 159

Приложение 2. Интервюта – пълен текст / 162

- (1) Интервю с д-р Лъчезар Борисов, Министър на икономиката (2020–2021) / 162
- (2) Интервю с Ясен Спасов, изпълнителен директор на Държавна консолидационна компания ЕАД (2015–2021) / 172
- (3) Интервю с инж. Йордан Новаков – Изпълнителен директор на Авионамс АД / 177
- (4) Интервю с Александър Михайлов – изпълнителен директор на Кинтекс ЕАД (2017–2018; 2021–2022) / 189
- (5) Интервю с Венелин Георгиев, Управител на Национален институт за изследвания и сертификация ЕООД / 196
- (6) Интервю с доц. д-р Светослав Спасов – член и зам.-председател на съвета на директорите на Национална електрическа компания ЕАД (2021–2022) / 207

Списък на таблиците и фигурите

- Таблица 1.1. Седем гледни точки за същността на предприемачеството / 14
- Таблица 1.2. Основни разлики между индивидуалното и корпоративното предприемачество / 21
- Таблица 1.3. Предизвикателства пред предприемача в публичния сектор / 41
- Таблица 1.4. Сравнение между индивидуален, корпоративен и публичен предприемач / 43
- Таблица 1.5. Възприятия за значимостта на личностните характеристики на предприемача в публичния сектор / 46
- Таблица 1.6. Възприятия за значимостта на характеристиките на предприемаческата организация в публичния сектор / 47
- Таблица 1.7. Преход от традиционна към конкурентоспособна държавна администрация / 50
- Таблица 2.1. Качествени vs количествени методи на изследване / 57
- Таблица 3.1. Разбиране за иновациите / 116
- Таблица 3.2. Практически опит на ръководителите с иновации / 118
- Таблица 3.3. Практически опит на ръководителите с КП дейности / 124
- Таблица 3.4. Какво помага и какво пречи на КП и иновациите / 132
- Фиг. 1. Основни роли на мениджъра и на предприемача / 16
- Фиг. 2. Области на изследването / 25
- Фиг. 3. Методология на качественото изследване / 60